

Öz

Bir yetişkin olana dek çocuklar ve ebeveynleri tarafından sık sık kullanılacak olan pediatri bölümleri, hastanelerin en çok kullanılan bölümleri arasında yer almaktadır. Ancak, kullanıcı grubunun çocuk olmasına rağmen çoğu hastanede mekan tasarımının yetişkin kullanıcı grubu ile aynı olduğu görülmektedir.

Aileleri ve çevreleri tarafından oluşturulan doktor ve hastane korkusu çocuklarda bu yapılara karşı bir önyargı oluşturmıştır. Bu sebeple polikliniğin girişinden başlayan görsel konfor koşullarını sağlayan, güven duygusu veren mekanlar tasarlamak önemlidir.

Bu bilgilerin ışığında çocukların hastane ortamında en çok zaman geçirdikleri bölümler olan bekleme alanlarında çocuk psikolojisine uygun renk ve ışık kullanımını üzerinde durulmuş ve örnekler üzerinde analizi yapılmıştır.

Çalışma kapsamında, konu ile ilgili olarak çocuk, çocuk psikolojisi, çocuk ve mekan hakkında literatür çalışması yapılmış, araştırma alanı tanımlanmıştır.

Anket yöntemi kullanılan bu çalışmada iki farklı türdeki hastanenin çocuk polikliniklerinde 200 çocuğa ortamın psikolojik etkilerinin saptanabileceği sorular yöneltilmiştir. Verilen cevaplar SPSS programında pearson ki-kare testi uygulanarak analiz edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda aydınlatma ve rengin psikolojik açıdan çocuk polikliniklerin bekleme mekanlarında kendilerini olumlu ya da olumsuz yönde etkiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Abstract

Pediatrics departments that will be used frequently by children and parents until an adult are among the most used part of the hospital. However, it is seen that the interior design of the most of the hospitals has not changed although user group is quite different from the user groups in the other sections.

Children created a bias against this structure because fear of doctors and hospitals that occur in children by their families and the environment. Therefore, it is important to design places that providing visual comfort conditions and a sense of security, starting from the clinic's entrance.

In light of this information, it has been focused on use of color and light appropriate on child psychology and analyzed on the examples in the waiting area which children spend the most time of hospitals.

In the study, literature search has been made about child, child psychology, child and space and the field research have been identified.

In this study used survey method, 200 children were asked questions may determine the psychological impact of the environment in pediatric clinics of hospital of two different types. The answers were analyzed with SPSS by applying Pearson's

Çocuk Poliklinikleri Bekleme Mekanlarında Çocuk Psikolojisine Uygun Renk ve Işık Kullanımının Örnekler Üzerinde Analizi

 Hamide Temel

Maltepe Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü

 İpek Fitoz

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü

Başvuru tarihi/Received: 15.06.2020, Kabul tarihi/Final Acceptance: 18.08.2020

1. Giriş

Çocuk gelişimi konusunda hassasiyetin ve bilincin artması çocuk mekanlarına verilen önemi de doğru orantıda arttırmıştır. Doğduğu andan itibaren temas halinde olduğu sağlık yapıları çocuklar için tasarlanması en önde gelen mekanlar arasındadır. Günümüzde sağlık yapılarının çocuk bölümlerinde artan nüfusa yönelik mekânsal düzenlemelere başlanılmıştır.

Hastane ortamının çocuğu psikolojik açıdan olumsuz etkilediği ve hastane enfeksiyonlarının yayılma riskine karşı çocuğu koruma gerekliliğinden dolayı çocuk ve erişkin hastalar için ayrı bölümler ortaya çıkmıştır. Buna bağlı olarak araştırma kapsamında, çocukların bir erişkin olana dek sık sık buldukları sağlık yapılarında oluşturulan pediatri/çocuk poliklinikleri konu edilmiştir.

Sağlık yapıları tasarlanırken hijyenin yanı sıra görsel konfor şartlarının da sağlanması özellikle korku, endişe vb. duyguların yoğun bir şekilde hissedildiği çocuk hastalar için önem taşımaktadır. Standart aydınlık düzeylerinden uzak karanlık veya gereğinden fazla aydınlatılmış mekanlarda güven veya rahatlama duygusunu hissetmek zordur. Bununla beraber muayene öncesi ve esnasında çocukların dikkatini çekecek renkli alanların bulunması mekanın huzursuz edici havasından uzaklaştırmak için etkili bir yöntem olacaktır.

Çocuk poliklinikleri tasarımında doğru kullanılmayan aydınlatma ve rengin ortaya görsel ve psikolojik açıdan rahatsız edici bir problem çıkartacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, çocuk polikliniği tasarımı dikkat edilmesi gereken hususları ortaya koymak adına ismi verilmeyen iki hastanenin çocuk polikliniklerinde kişisel görüşmeler ve yerinde tespit yapılmıştır. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alınarak rastlantısal örnekleme yöntemiyle seçilen 6–14 yaş aralığındaki kız ve erkek çocuklara sorulmak üzere, cevaplaması kolay ve sonuca ulaştıracak bir anket hazırlanmıştır. Anket her çocuk ile yüz yüze görüşme şeklinde tamamlanmıştır.

Ayrıca seçilen hastanelerin polikliniklerinin kimlik ve iç mekan analizleri yapılmış ve her biri için ayrı ayrı biçimsel analiz tabloları ve görsel analiz tabloları oluşturulmuştur. Sonraki aşamada her bir poliklinik giriş ve bekleme olarak bölümlere ayrılmış, renk ve aydınlatma başlıkları altında analiz edilmiştir.

Anket “Pearson ki-kare testi” sonuçlarına göre değerlendirilmiştir. Nitel veya nicel değişkenler arasında bir bağlantı bulunup bulunmadığını test eden bu yöntem “SPSS” programı üzerinden veriler girilerek tabloya dökülmüştür. Anket değişkenleri arasında karşılaştırma yapma olanağı veren bu yöntem istatistiksel açıdan önemli

bulunduğu sonucuna ulaşıldığı takdirde yapılan çalışmanın bilimsel verilere dayan-
dığını ispatlamaktadır.

2. Çocuk ve Mekan

Çocuk; bedensel ve zihinsel gelişim bakı-
mından insanoğlunun ömrünün yaklaşık
beşte birini kapsayan dönemine verilen
addır. Literatürde çocuk için geçerli sayılan
yaş aralığında farklılıklar bulunmakla
beraber Türkiye’de çocuk haklarına dair
sözleşmede 18 yaşının altındaki her bireyin
çocuk olarak tanımlandığı görülmektedir.

Çocuk psikolojisi, çevresel, fiziksel ve
sosyal birçok aşamayı içinde barındıran bir
bilim dalıdır. Çocuğun büyüme aşaması, fi-
ziksel çevrenin gelişimine etkisi, toplumun
bireyleriyle etkileşimi çocuk psikolojisini
etkileyen faktörler arasındadır.

Çocuğun, bebeklik döneminden itibaren
fiziksel, psikolojik, sosyal ve toplumsal
gelişimine etki edecek kadar ilişki içerisin-
de bulunduğu mekan algı yoluyla gerçekle-
şen bir kavramdır ve her yaş grubuna göre
farklılık göstermektedir.

Piaget, çocukların mekan algısındaki
gelişimini, çocuk ve çevre arasında bir
etkileşim ve alışma süreci olarak tanımlar
(Piaget, 1955). Bu demek oluyor ki fiziksel
çevrenin insan üzerindeki etkisi tek yönlü
değildir, çevre insanı etkilediği gibi, insan
da düzenlediği çevreyi etkiler. Buradan
hareketle mekan algısında en önemli
faktörlerden olan ışık ve rengin psikolojik
açıdan kullanıcıyı ne şekilde etkilediği-
ni bilerek tasarım yapılması gerektiğini
söyleyebiliriz.

2.1. Mekan Algısında Aydınlatma ve Rengin Psikolojik Açıdan Etkileri

İnsan yaşamının temel gereksinimlerinden
olan ışık, varlığı ve önemi bilimsel olarak
kanıtlanmış, görsel algıyı oluşturan temel
kaynaklardan biri ve dikkat mekanizmasını
harekete geçiren bir elemandır. Mekanları
aydınlatmak için kullanılan ışık, ister doğal
ister yapay olsun kullanıcıları fizyolojik
olarak etkilemenin yanı sıra psikolojik
açıdan da önemli ölçüde etkiler.

Ching’e göre ışık iç mekana canlılık veren
en önemli öğedir (Ching, 2006). Işığın insan-
lar üzerinde birçok psikolojik etkisi olduğu

bilinmektedir. Parlak ışığın enerji verdiği
ancak çok parlak ışığın duygusal üzüntüye
neden olabildiği, hafif ışığın, gevşeklik,
dinlenme hissi verdiği, gereğinden fazla
hafif ışık ise uyku verdiği, titrek ışığın
dikkat çektiği bilinmektedir. Aydınlık ve
karanlığın birbirleri ile kontrastı mekanın
havasına olumlu etki sağlarken çok fazlası
yorgunluk verebilir. Sıcak ışıktaki kullanıcı
neşe dolu iken soğuk ışıktaki monoton
olmaktadır. Kapalı bir mekanda istenilen
etkiyi oluşturmak için sıcak-soğuk, ilişki-
sini dengelemek dikkat edilmesi gereken
hususlardandır.

Mekanda kullanılan malzemeler ve dona-
tılar ile düşünüldüğünde tasarımın önemli
öğelerinden olan renk ise ışığın varlığında
ortaya çıkan bir olgudur. Biçim, şekil,
nesnelere ve yüzeyler üzerinde etkili olan
renklerin canlılar üzerindeki etkileri de
oldukça yüksektir. Göz aracılığıyla beyne
iletilen renk algılara dönüşür, yüksek ve
düşük titreşimli enerjileriyle kişiler üzerin-
de psikolojik etkiler oluşturur.

Bilindiği üzere düşünsel ve duygusal
etkileri olan renkler içerdikleri enerjileriyle,
insanların duygusal, mental ve fiziksel
durumunu ciddi şekilde etkileme gücüne
sahiptirler. Bu sebeple renkleri yapısal
incelemenin yanı sıra psikolojik açıdan
da incelemek gerekmektedir. İç daraltıcı,
huzursuz edici renkler olduğu kadar, fe-
rahlık ve mekanda genişlik duygusu veren
renklerde bulunmaktadır. Bu özellikleri ile
renkler insan psikolojisi üzerinde farklılık-
lar oluşturur ve insanın enerjisini yükseltme
ya da düşürmede etkili olurlar denilebilir.

Rengin algılanması, ışığın varlığına bağlı
olduğundan, mekanlara özel uygun renkler
ve ışık kaynağının seçilmesi gerekmektedir.
Ana renk olarak tanımlanan kırmızı,
mavi, sarı ve bu renklerin karışımı ile
oluşan ara renkler olan turuncu, yeşil, mor
insanlar üzerinde oluşturdukları psikolojik
etkilere göre sıcak ve soğuk renkler olarak
da ikiye ayrılırlar. Neşe ve heyecan hisset-
tiren renkler sıcak renkler (kırmızı-turuncu),
dinginlik ve rahatlık hissettiren renkler ise
soğuk renkler (mavi-yeşil) olarak adlandırılır.
Ancak renk konusunda dikkat edilmesi
gereken bir diğer nokta da, bir rengin hem

*chi-square test. In accordance with the
obtained data, it was concluded that lighting
and color psychologically affect the child
positively or negatively at pediatric clinic
waiting areas.*

Anahtar Kelimeler: Çocuk, mekan, çocuk
psikolojisi, aydınlatma, renk.

Keywords: Children, space, child
psychology, lighting, color.

pozitif hem negatif özelliklerinin olabileceğidir. Örneğin kırmızı rengi sevginin ifadesi olmasının yanı sıra kontrolü kaybetmeye ve öfkeye de sebep olabilir. Bu sebeple renkler mekanlarda kullanılırken uygun tonun uygun miktarda kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Renk özellikle çocuklar için önemli bir uyarıcıdır. Çocukların renk tercihleri yaş gruplarına göre çeşitlilik göstermektedir. Ancak yapılan çalışmalar kırmızı rengin her yaş döneminin favori renkleri içinde olduğunu göstermekle beraber yaş ilerledikçe soğuk renklere karşı olan ilginin de arttığı bilinmektedir (Friedling, 1974).

3. Bulgular

Çalışma kapsamında bir karşılaştırma yapabilmek üzere poliklinikler tercih edilirken sağlık tesisleri sınıflandırmasına göre yataklı sağlık tesisleri genel hastaneler grubunda ve yataklı sağlık tesisleri, özel dal hastanelerinden çocuk hastaneleri grubunda yer alan iki hastane üzerinde çalışılmıştır. Ancak herhangi bir soruna sebebiyet vermemek amacı ile hastanelerin ismi gizli tutulmuştur. Hastaneler “X” Hastanesi ve “Y” Hastanesi olarak adlandırılmıştır.

Araştırma ve incelemeye dayanan bu çalışma, her iki poliklinik için kullanıcı özellikleri ve kullanım sıklığı analizlerini içeren genel bulgular, çocuk poliklinikleri bekleme alanlarının biçimsel analizleri, çocuk poliklinikleri bekleme alanlarının görsel algı analizleri ve ankete dayalı bulgular başlıkları altında ayrı ayrı incelenmiştir.

3.1. X Hastanesine Ait Genel Bulgular

Ankete katılan deneklerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde %48’inin kız, %52’sinin erkek olduğu görülmektedir. Yaşları incelendiğinde %8’inin 6 yaşında, %10’unun 7 yaşında, %10’unun 8 yaşında, %10’unun 9 yaşında, %8’inin 10 yaşında, %12’sinin 11 yaşında, %14’ünün 12 yaşında, %20’sinin 13 yaşında, %8’inin 14 yaşında olduğu görülmektedir. Ankete katılan en genç denek 6, en yaşlı denek 14 yaşındadır.

X hastanesi, öğretim, eğitim ve araştırma yapılan uzman ve yan dal uzmanların yetiştirildiği genel ve özel dal yataklı sağlık kurumudur. Çocuk sağlığı ve hastalıkları polikliniği hastanenin diğer dallarından ayrı bir binada hizmet vermektedir (Resim 1).

Zeminde koyu kahverengi mermer kullanılmıştır. Tüm yan yüzeyler vitray cam olarak kullanılmıştır. Böylelikle gün ışığından

Resim: 1
X Hastanesi bekleme salonu.

faidalanılmaya çalışılmıştır. Mavi, sarı, turuncu ve yeşil renklerde koltuklar kullanılmıştır. Çocuk ölçeğine uygun olarak sadece renkli pufar kullanılmıştır. Koyu kahverengi ve gri ahşap kaplama danışma bankosu bulunmaktadır. Tavan ise beyaz boyadır.

3.1.1. X Hastanesine Ait Ankete Dayalı Bulgular

Bu başlık altında ankete katılan deneklerin sorulara verdiği cevaplar doğrultusunda spss programında yapılan “pearson ki kare testi” ile ulaşılan karşılaştırmalı analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Hastanenin bekleme alanında 6-14 yaş arasındaki çocuklara sorulan “Bu mekanı beğendiniz mi?” ve “Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?” sorusuna verilen cevaplarla ilişkin bilgiler aşağıdaki tablolar ile anlatılmıştır.

Ankete katılan kız deneklerin %83.3’ü mekanı beğenmiş, %16.7’si ise mekanı beğenmemiştir. Erkek deneklerin %76.9’u “Mekanı beğendin mi” sorusuna “Evet” cevabı vermiş, %23.1’i ise “Hayır” cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekânın %80 beğenilmiş, %20 ise beğenilmemiş olduğu görülmektedir (Tablo 1).

Kullanıcıların hastane mekanlarındaki renkleri beğeni durumları pearson ki-kare

testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.359 düzeyinde önemli bulunmuştur.

Ankete katılan kız deneklerin %87.5’i mekânın renklerini beğenmiş, %12.5’i ise beğenmemiştir. Erkek deneklerin %80.8’i “Mekanın renklerinden hoşlandın mı” sorusuna “Evet” cevabı vermiş, %19.2’si ise “Hayır” cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekânın renklerinin %84 beğenilmiş, %16 ise beğenilmemiş olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekânlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişki pearson ki-kare testi sonucuna göre istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur (Tablo 3).

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekânlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişkisini gösteren tablo, mekânı beğendiğini söyleyen katılımcıların tamamının (%100’ünün) bu mekânın renklerini de beğendiği, mekânı beğenmediğini söyleyen katılımcıların ise %20’sinin aslında mekânın renklerini beğendiği, %80’inin ise beğenmediği şeklinde yorumlanır.

“Bu mekân için aşağıdakilerden hangisini söylersiniz?” başlığı altında hastanenin bekleme alanında 6–14 yaş arasındaki çocuklara yöneltilen 4 adet karşılaştırmalı soruya verilen cevaplarla ilişkin bilgiler

			Bu mekanı beğendiniz mi?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	40	8	48
		%	%83.3	%16.7	%100.0
	Erkek	Sayı	40	12	52
		%	%76.9	%23.1	%100.0
	Toplam	Sayı	80	20	100
		%	%80.0	%20.0	%100.0

Tablo 1

Cinsiyete göre mekânı beğeni durumları.

			Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	42	6	48
		%	%87.5	%12.5	%100.0
	Erkek	Sayı	42	10	52
		%	%80.8	%19.2	%100.0
	Toplam	Sayı	84	16	100
		%	%84.0	%16.0	%100.0

Tablo 2

Cinsiyete göre mekânın renklerini beğeni durumları.

Tablo: 3

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekanlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişki.

			Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?		
			Evet	Hayır	Toplam
Bu mekanı beğendiniz mi?	Evet	Sayı	80	0	80
		%	%100.0	%100.0	%100.0
	Hayır	Sayı	4	16	20
		%	%20.0	%80.0	%100.0
	Toplam	Sayı	84	16	100
		%	%84.0	%16.0	%100.0

Tablo: 4

Cinsiyete göre mekanı "Aydınlık" veya "Karanlık" bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Aydınlık	Karanlık	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	32	16	48
		%	%66.7	%33.3	%100.0
	Erkek	Sayı	22	30	52
		%	%42.3	%57.7	%100.0
	Toplam	Sayı	54	46	100
		%	%54.0	%46.0	%100.0

Tablo: 5

Cinsiyete göre mekanı "Ferah" veya "Kasvetli" bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Ferah	Basık	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	34	14	48
		%	%70.8	%29.2	%100.0
	Erkek	Sayı	38	14	52
		%	%73.1	%26.9	%100.0
	Toplam	Sayı	72	28	100
		%	%72.0	%28.0	%100.0

aşağıdaki grafikler ve tablolar ile anlatılmıştır.

"Aydınlık" ve "Karanlık" değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.015 düzeyde önemli bulunmuştur (Tablo 4).

Ankete katılan kız deneklerin %67.7'si mekanı "Aydınlık", %33.3'ü ise mekanı "Karanlık" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %42.3'ü mekan için "Aydınlık", %57.7'si ise "Karanlık" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %54 Aydınlık, %46 ise "Karanlık" olarak tanımlandığını görürüz.

"Ferah" veya "Kasvetli" değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.803 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 5).

Ankete katılan kız deneklerin %70.8'i mekanı "Ferah", %29.2'si ise mekanı "Kasvetli" olarak değerlendirmiştir. Erkek

deneklerin %73.1'i mekan için "Ferah", %26.9'u ise "Kasvetli" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %72 "Ferah", %28 ise "Kasvetli" olarak tanımlandığı görülmektedir.

Kullanıcıların hastane mekanlarını "Huzurlu" veya "Huzursuz" ölçeği kapsamında pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.822 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 6).

Ankete katılan kız deneklerin %75 mekanı "Huzurlu", %25'i ise mekanı "Huzursuz" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %76.9'u mekan için "Huzurlu", %23.1'i ise "Huzursuz" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %76 "Huzurlu", %24 ise "Huzursuz" olarak tanımlandığını görürüz.

Kullanıcıların hastane mekanlarını "Güvenli" veya "Güvensiz" ölçeği kapsamında pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Huzurlu	Huzursuz	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	36	12	48
		%	%75.0	%25.0	%100.0
	Erkek	Sayı	40	12	52
		%	%76.9	%23.1	%100.0
	Toplam	Sayı	76	24	100
		%	%76.0	%24.0	%100.0

Tablo: 6

Cinsiyete göre mekanı "Huzurlu" veya "Huzursuz" bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Güvenli	Güvensiz	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	40	8	48
		%	%83.3	%16.7	%100.0
	Erkek	Sayı	34	18	52
		%	%65.4	%34.6	%100.0
	Toplam	Sayı	74	26	100
		%	%74.0	%26.0	%100.0

Tablo: 7

Cinsiyete göre mekanı "Güvenli" veya "Güvensiz" bulma durumları.

sonuç istatistiksel açıdan p 0.041 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 7). Ankete katılan kız deneklerin %83.3'ü mekanı "Güvenli" %16.7'si ise mekanı "Güvensiz" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %65.4'ü mekan için "Güvenli", %34.6'sı ise "Güvensiz" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %74 "Güvenli", %26 ise "Güvensiz" olarak tanımlandığı görülmektedir.

3.2. Y Hastanesine Ait Genel Bulgular

Ankete katılan deneklerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde %56'sının kız, %44'ünün erkek olduğu görülmektedir. Yaşları incelendiğinde %10'unun 6 yaşında, %10'unun 7 yaşında, %12'sinin 8 yaşında, %8'inin 9 yaşında, %12'sinin 10 yaşında, %12'sinin 11 yaşında, %10'unun 12 yaşında, %18'inin 13 yaşında, %8'inin 14 yaşında olduğu görülmektedir. Ankete katılan en genç denek 6, en yaşlı denek 14 yaşındadır.

Y hastanesi (Resim 2), yataklı sağlık tesisi grubunda özel dal hastanesi olarak adlandırılan çocuk hastanesidir.

Zeminde açık renkli seramik karolar kullanılmıştır. Tüm yan yüzeyler krem renkte boyanmıştır. Turuncu ve yeşil renklerde koltuklar kullanılmıştır. Kapılar açık renklidir. Tavan ise beyaz boyadır.

3.2.1. Y Hastanesine Ait Ankete Dayalı Bulgular

Bu başlık altında ankete katılan deneklerin sorulara verdiği cevaplar doğrultusunda spss programında yapılan pearson ki kare testi ile ulaşılan karşılaştırmalı analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Hastanenin bekleme alanında 6-14 yaş arasındaki çocuklara sorulan "Bu mekanı beğendiniz mi?" ve "Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?" sorusuna verilen cevaplara ilişkin bilgiler aşağıdaki grafikler ve tablolar ile anlatılmıştır.

Resim: 2

Y Hastanesi bekleme alanı.

Tablo: 8
Cinsiyete göre mekanı beğeni durumları.

			Bu mekanı beğendiniz mi?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	18	38	56
		%	%32.1	%67.9	%100.0
	Erkek	Sayı	12	32	44
		%	%27.3	%72.7	%100.0
	Toplam	Sayı	30	70	100
		%	%30.0	%70.0	%100.0

Tablo: 9
Cinsiyete göre mekanın renklerini beğeni durumları.

			Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?		
			Evet	Hayır	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	14	42	56
		%	%25.0	%75.0	%100.0
	Erkek	Sayı	12	32	44
		%	%27.3	%72.7	%100.0
	Toplam	Sayı	26	74	100
		%	%26.0	%74.0	%100.0

Tablo: 10
Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekanlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişki.

			Bu mekandaki renklerden hoşlandınız mı?		
			Evet	Hayır	Toplam
Bu mekanı beğendiniz mi?	Evet	Sayı	26	4	30
		%	%86.7	%13.3	%100.0
	Hayır	Sayı	0	70	70
		%	%100.0	%100.0	%100.0
	Toplam	Sayı	26	74	100
		%	%26.0	%74.0	%100.0

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisini ölçmek adına pearson ki-kare testi uygulanmıştır. Çıkan sonuca göre p 0.598 düzeyinde istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur (Tablo 8).

Ankete katılan kız deneklerin %32.1'i mekanı beğenmiş, %67.9'u ise mekanı beğenmemiştir. Erkek deneklerin %27.3'ü "Mekanı beğendiniz mi" sorusuna "Evet" cevabı vermiş, %72.7'si ise "Hayır" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %30 beğenilmiş, %70 ise beğenilmemiş olduğunu görürüz (Tablo 8).

Kullanıcıların hastane mekanlarındaki renkleri beğenisini ölçmek adına pearson ki-kare testi uygulanmıştır. Çıkan sonuca göre p 0.797 düzeyinde istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur.

Ankete katılan kız deneklerin %25'i mekanın renklerini beğenmiş, %75'i ise beğenmemiştir. Erkek deneklerin %27.3'ü

"Mekanın renklerinden hoşlandınız mı" sorusuna "Evet" cevabı vermiş, %72.7'si ise "Hayır" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın renklerinin %26 beğenilmiş, %74 ise beğenilmemiş olduğu görülmektedir (Tablo 9).

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekanlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişki pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan önemli bulunmuştur (Tablo 10).

Kullanıcıların hastane mekanlarını beğenisi ile mekanlardaki renkleri beğenisi arasındaki ilişkisini gösteren tablo, mekanı beğendiğini söyleyen katılımcıların %86.7'sinin bu mekanın renklerini de beğendiği, %13,3'nün ise mekanın renklerini beğenmediği; mekanı beğenmediğini söyleyen katılımcıların ise tamamının (%100'ünün) mekanın renklerini de beğenmediği şeklinde yorumlanır.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Aydınlık	Karanlık	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	26	30	56
		%	%46.4	%53.6	%100.0
	Erkek	Sayı	16	28	44
		%	%36.4	%63.6	%100.0
	Toplam	Sayı	42	58	100
		%	%42.0	%58.0	%100.0

Tablo: 11
Cinsiyete göre mekanı "Aydınlık" veya "Karanlık" bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Ferah	Kasvetli	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	20	36	56
		%	%35.7	%64.3	%100.0
	Erkek	Sayı	12	32	44
		%	%27.3	%72.7	%100.0
	Toplam	Sayı	32	68	100
		%	%32.0	%68.0	%100.0

Tablo: 12
Cinsiyete göre mekanı "Ferah" veya "Kasvetli" bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Huzurlu	Huzursuz	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	16	40	56
		%	%28.6	%71.4	%100.0
	Erkek	Sayı	8	36	44
		%	%18.2	%81.8	%100.0
	Toplam	Sayı	24	76	100
		%	%24.0	%76.0	%100.0

Tablo: 13
Cinsiyete göre mekanı "Huzurlu" veya "Huzursuz" bulma durumları.

"Bu mekan için aşağıdakilerden hangisini söylersiniz?" başlığı altında hastanenin bekleme alanında 6-14 yaş arasındaki çocuklara yöneltilen 6 adet karşılaştırmalı soruya verilen cevaplarla ilişkin bilgiler aşağıdaki grafikler ve tablolar ile anlatılmıştır.

"Aydınlık" ve "Karanlık" değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.311 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 11).

Ankete katılan kız deneklerin %46.4'ü mekanı "Aydınlık", %53.6'sı ise mekanı "Karanlık" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %36.4'ü mekan için "Aydınlık", %63.6'sı ise "Karanlık" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %42 Aydınlık, %58 ise "Karanlık" olarak tanımlandığı görülmektedir (Tablo 11).

"Ferah" veya "Kasvetli" değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan

sonuç istatistiksel açıdan p 0.369 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 12).

Ankete katılan kız deneklerin %35.7'si mekanı "Ferah", %64.3'ü ise mekanı "Kasvetli" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %27.3'ü mekan için "Ferah", %72.7'si ise "Kasvetli" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %32 "Ferah", %68 ise "Kasvetli" olarak tanımlandığını görürüz (Tablo 12).

Kullanıcıların hastane mekanlarını "Huzurlu" veya "Huzursuz" bulma değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.227 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 13).

Ankete katılan kız deneklerin %28.6'sı mekanı "Huzurlu", %71.4'ü ise mekanı "Huzursuz" olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %18.2'si mekan için "Huzurlu", %81.8'i ise "Huzursuz" cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekanın %24

Tablo: 14
Cinsiyete göre mekanı “Güvenli” veya “Güvensiz” bulma durumları.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Güvenli	Güvensiz	Toplam
Cinsiyet	Kız	Sayı	12	44	56
		%	%21.4	%78.6	%100.0
	Erkek	Sayı	10	34	44
		%	%22.7	%77.3	%100.0
	Toplam	Sayı	22	78	100
		%	%22.0	%78.0	%100.0

Tablo: 15
Deneklerin mekanda bulunmasını istediği renkler.

RENK	Kırmızı	Sarı	Mavi	Beyaz	Yeşil	Mor
Sayı	80	80	72	52	36	36
%	40	40	36	26	18	18
RENK	Kahverengi	Gri	Turuncu	Pembe	Siyah	Lacivert
Sayı	32	28	20	20	8	8
%	16	14	10	10	4	4

“Huzurlu”, %76 ise “Huzursuz” olarak tanımlandığını görürüz.

Kullanıcıların hastane mekanlarını “Güvenli” veya “Güvensiz” bulma değerlendirmesi pearson ki-kare testi ile ölçülmüştür. Çıkan sonuç istatistiksel açıdan p 0.876 düzeyinde önemli bulunmuştur (Tablo 14).

Ankete katılan kız deneklerin %21.4’ü mekanı “Güvenli” %78.6’sı ise mekanı “Güvensiz” olarak değerlendirmiştir. Erkek deneklerin %22.7’si mekanı için “Güvenli”, %77.3’ü ise “Güvensiz” cevabını vermiştir. Toplamda bakılacak olursa mekânın %22 “Güvenli”, %78 ise “Güvensiz” olarak tanımlandığı görülmektedir (Tablo 14).

Her iki hastanede ankete katılan toplam deneklerden %40’ı mekanda kırmızı rengin, %40’ı sarı rengin, %36’sı mavi rengin, %26’sı beyaz rengin, %18’i yeşil rengin, %18’i mor rengin ağırlıklı olarak bulunmasını istedikleri tespit edilmiştir. Bunun dışında kahverengi, gri, turuncu, pembe, siyah ve lacivert renkleri de istenilmiştir (Tablo 15).

Tablo: 16
Kullanıcıların hastane mekanlarını Aydınlık/ Karanlık bulması ile Ferah / Kasvetli bulması arasındaki ilişki.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?			
			Ferah	Kasvetli	Toplam	
Bu mekan için hangisini söylersiniz?	Aydınlık	Sayı	92	4	96	
		%	%95.8	%4.2	%100.0	
	Karanlık	Sayı	12	92	104	
		%	%11.5	%88.5	%100.0	
	p<0.001, df=1					

4. Sonuçlar ve Öneriler

Gerek literatür taraması gerekse çocuk kullanıcılarla yapılan görüşmeler sonucunda çocuk poliklinikleri bekleme mekanları için yapılan tasarımlarda renk ve aydınlatmanın önemli faktörler olduğu açıkça ortaya çıkmıştır.

Çalışma kapsamında pediatri polikliniklerinin bekleme hollerinde kullanıcıların mekandan etkilenme durumları araştırılmıştır. Bu araştırma amacına ulaşmak için yapılan kaynak taraması, verilerin toplanması, toplanan verilerin analiz edilmesi ve yorumlanması aşamasında elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

- Her iki hastanede ankete katılan toplam deneklerden mekanı “Aydınlık” bulanların %95.8’i mekanı “Ferah”, %4.2’si “Kasvetli”; “Karanlık” bulan deneklerin ise mekanı %11.5’i “Ferah”, %88.5’i “Kasvetli” bulduğu tespit edilmiştir (Tablo 16).

Tablodan da anlaşıldığı üzere aydınlatma faktörünün mekanı ferah ya da kasvetli

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Huzurlu	Huzursuz	Toplam
Bu mekan için hangisini söylersiniz?	Aydınlık	Sayı	90	6	96
		%	%93.8	%6.2	%100.0
	Karanlık	Sayı	10	94	104
		%	%9.6	%90.4	%100.0
	p<0.001, df=1				

Tablo: 17

Kullanıcıların hastane mekanlarını Aydınlık/Karanlık bulması ile Huzurlu/Huzursuz bulması arasındaki ilişki.

			Bu mekan için hangisini söylersiniz?		
			Güvenli	Güvensiz	Toplam
Bu mekan için hangisini söylersiniz?	Aydınlık	Sayı	54	0	54
		%	%100.0	%100.0	%100.0
	Karanlık	Sayı	20	26	46
		%	%43.5	%56.5	%100.0
	p<0.001, df=1				

Tablo: 18

Kullanıcıların hastane mekanlarını Aydınlık/Karanlık bulması ile Güvenli/Güvensiz bulması arasındaki ilişki.

bulma durumunu önemli derecede etkilediği sonucu açıkça ortaya çıkmaktadır.

- Her iki hastanede ankete katılan toplam deneklerden mekanı “Aydınlık” bulanların %93.8’inin mekanı “Huzurlu”, %6.2’sinin “Huzursuz”, “Karanlık” bulan deneklerin ise mekanı %9.6’sının “Huzurlu”, %90.4’ünün “Huzursuz” olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir (Tablo 17).

Tablodan da anlaşıldığı üzere aydınlatma faktörünün mekanı huzurlu ya da huzursuz bulma durumunu önemli derecede etkilediği sonucu açıkça ortaya çıkmaktadır.

- Her iki hastanede ankete katılan toplam deneklerden mekanı “Aydınlık” bulanların %100’ü mekanı “Güvenli” olarak, “Karanlık” bulan deneklerin ise mekanı %43.5’i “Güvenli”, %56.5’i “Güvensiz” olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir (Tablo 18).

Tablodan da anlaşıldığı üzere aydınlatma faktörünün mekanı güvenli ya da güvensiz bulma durumunu önemli derecede etkilediği sonucu açıkça ortaya çıkmaktadır.

- Yapılan literatür taramasında çocukların farklı yaşlardaki renk tercihleri incelendiğinde kırmızının her yaş döneminin favori renkleri içinde olduğunu görülmektedir. Konu kapsamında yapılan anket çalışması sonucunda da kırmızının favori renklerin başında olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- “X” hastanesinin mevcuttaki renk ve ışık kullanımı hakkındaki bulgular renkli ve ferah bir ortamda çocukların kendilerini daha huzurlu, konforlu ve güvende hissettiklerini göstermektedir.
- “Y” hastanesinin mevcuttaki renk ve ışık kullanımı hakkındaki bulgular ise insan kalabalığından mekanın renklerinin hissedilememesi, mekandaki tepe pencerelerinden gelen ışığın uygun görme koşullarını sağlanmaması nedeniyle psikolojik açıdan çocuğu olumsuz etkilediği sonucunu göstermektedir.

Alan çalışmasının değerlendirilmesinde gözlemler ile cevaplar ortak değerlendirilerek sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Mekanın renk ve aydınlatmasının çocuklar için önemli olduğu ve mekanda kendilerini rahat hissetmek istedikleri açıkça ortaya çıkmıştır.

Doğru olmayan aydınlatma ve renk kullanılarak tasarlanan kalabalık mekamlarda bulunan çocukların, ebeveynlerinin yanından ayrılmak istememesine karşın; aydınlatma ve renk kullanımları daha doğru olarak tasarlanan mekamlarda bulunan çocukların kendilerini daha güvende ve rahat hissettikleri sonucuna ulaşılmıştır●

Kaynakça

- Achenbach, J., 2001. Işığın Gücü, National Geographic, 108-129.
- Ahioğlu, E. N., 2008. Child Development Within The Framework Of Cultural- Historical Theory, Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, vol: 41, no: 1, 163-186.
- Akarsu, F. 1984. Piaget'ye Göre Çocukta Mekan Kavramının Gelişimi. Mimarlık, Sayı:9, Sayfa: 31-33
- Alak, V., 1993. Hastaneye Ameliyat Olmak Üzere Gelen 7-14 Yaş Grubu Çocukların Korkuları ve Hemşirelik Uygulamaları, Ulusal Tez Merkezi.
- Altan, İ., 1984. Mimaride Işık-Gölge İlişkilerinin Psikolojik Etkileri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Aydın, B. 2005. Çocuk ve Ergen Psikolojisi. Nobel Basımevi.
- Bee, H., Boyd, D. 2009. Çocuk Gelişim Psikolojisi. Kaknüs Yayınları, İstanbul.
- Ching, Francis D.K. 2006. İç Mekan Tasarımı. YEM Yayın, İstanbul.
- Ersevim, İ. 2009. Oyun ve Oyun Tedavisi. Cinius Yayınları, İstanbul.
- Friedling, H. 1974. Farbe in Raum. Callwey Verlag, Münih.
- Gür, Ş. 1996. Mekan Örgütlenmesi. Gür Yayınları, İstanbul.
- Gür, Ş., Zorlu, T. 2002. Çocuk Mekanları. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Özbay, Y., 2004. Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi Kuram-Araştırma-Uygulama. Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Özgür, İ., N., 1979. Çocuk Psikolojisi (Çocuk Gelişimi ve Modern Eğitim). İbrahim Özgür Yayınları.
- Piaget, J., 1955. The Child's Construction of Reality. London.
- Yavuzer, H., 1984. Çocuk Psikolojisi. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.